

החופה, מהו, האם פוגם הנקב בהיות הבשר לכיסוי או לאו?

ב. נסדק הבשר (391), מהו?

ג. נקלף הבשר מחיבורו ודיבוקו לעצם, אך עדיין משמש הוא ככיסוי לעצם מלמעלה אף שאינו מחובר לה (392), מהו? (393)

ואם נאמר שאכן אין פסול בכך שנקלף הבשר, והעיקר שמכסה הוא על העצם, יש לשאול מה יהא הדין כאשר ניטל שלישי התחתון מעובי הבשר הסמוך לעצם, ונמצא ששני השלישים העליונים עומדים תלויים

באוויר, מהו?

מביאה הגמרא ראייה לפשוט את הספק האחרון:

תא שמע מהא דאמר עולא אמר רבי יוחנן: עור, הרי הוא כבשר לענין חיפוי העצם.

והנה העור, אף כאשר אין תחתיו בשר כלל, וישנו ריוח גדול בינו לבין העצם, מכל מקום חופה עליו. כל שכן בשר, אף שנקלף ממנו השליש התחתון ונותרו שני שלישי בשר, ודאי נחשב כיסוי. (394)

שאינו בו חסרון, אינו בכלל ספק זה.

ה"דמשק אליעזר" נקט כן אף בדברי הרמב"ם [מאכלות אסורות ה ח] "או שהיה הבשר שעליו [על עצם] נקבים נקבים". ומשמע שלא מדובר בנקב אחד מועט שאין בו כל חסרון. אלא שהיה כל האבר נקוב וחסר.

391. כך לפי פירוש רש"י. אך לפי פירוש ר"ח כאמור, הספק הוא באם נסדקה העצם.

392. כך פירשו רש"י והראשונים [ר"ן ועוד]. אולם הרמב"ם [מאכלות אסורות ה ח] פירש: שנגרד הבשר מלמעלה עד שלא נשאר מן הבשר אלא כקליפה.

ולדעת רש"י, הציור שמעמיד הרמב"ם הרי הוא "מתרוסט" שעסקה בו הגמרא לעיל. [ובדעת הרמב"ם האיר בספר שיחת חולין שסבור הוא כמו ר"ח שפירש שמתרוסט היינו שהוכה מכה טריה].

הפרי חדש [יו"ד נה ס"ק כד] נקט שמסתבר הפירוש כדעת הרמב"ם. משום שלדעת רש"י יקשה במה מסתפקת הגמרא "ניטל שלישי התחתון — מהו" הרי ודאי שאם ישנו ספק אם נקלף אף כאשר אין חסרון בכמות הבשר, כל

שכן שספק הוא אם נחסר הבשר בשליש. ואילו מה שפירש רש"י שספק זה נשא כ"אם תמצי לומר", דוחק הוא. וקשה לומר שאם ניטל שלישי התחתון אין זה טריפה. ומסתבר כפי שפירש הרמב"ם.

393. כך הוא סדר הבעיות לפי הגהות הב"ח וכן משמע ברש"י. אולם בגירסת הגמרא שלפנינו הסדר הוא "נקלף מהו, נסדק מהו".

394. מעיר הרשב"א, שאין כוונת הגמרא לומר שהלכה כעולא ועור הריהו כבשר. אלא רק מוכיחה הגמרא מדבריו שעור לבד מגין על העצם, אם כן, לדעתנו שאף על פי שאין אנו סבורים כמותו שעור לבד מגין, מכל מקום, ודאי שעור בתוספת שני שלישי בשר, מגין. לפי שלא יתכן שהמחלוקת עם עולא היא כל כך קיצונית. וודאי אף שלישי עור מגין.

אופן נוסף ביאר הרשב"א, שאף על פי שאין אנו סבורים כעולא שעור לבד מגין, מכל מקום, אפשר ללמוד מדבריו שאם ניטל כל הבשר שתחת העור מגין העור, ודאי שלכל הפחות אם ניטל רק שלישי בשר עדיין מגין הבשר בנותר.